

УДК 636.4.082

Калиниченко Г.І. к. с.-г. н., доцент (E-mail gishunya@mail.ru)**Коваль О.А.** к. с.-г. н., доцент ©*Миколаївський державний аграрний університет*

ВІДГОДІВЕЛЬНІ ЯКОСТІ ЧИСТОПОРОДНИХ І ПОМІСНИХ СВИНОК

У статті наведено дані щодо відгодівельних якостей тварин різних генотипів. Встановлено відмінності у показниках відгодівельних якостей свинок в залежності від розподілу за рівнем багатоплідності матерів та живої маси потомства у 2-місячному віці.

Ключові слова: *генотип, відгодівельні якості, рівень багатоплідності.*

Вступ. Підвищення продуктивності свиней з одночасним зменшенням витрат праці і кормів та інших засобів у значній мірі визначається рівнем племінної роботи, використанням прогресивних методів розведення з врахуванням сучасних досягнень генетики і біотехнології [1, 2].

В Україні створено генофонд спеціалізованих м'ясних порід і типів, які поряд з породами зарубіжної селекції використовуються в системах схрещування і гібридизації як батьківські форми [3, 4].

Основною метою селекційних програм у свинарстві, що діють у нашій країні і за кордоном, є підвищення продуктивності свиней на основі максимальної реалізації ефекту гетерозису. Тому порівняльна оцінка ефективності використання спеціалізованих м'ясних порід, особливо зарубіжних, удосконалених вітчизняними селекціонерами, винятково своєчасна і важлива.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводилися протягом 2010...2011 років в умовах свинотоварної ферми ТОВ НТЦ «Лан» Вознесенського району Миколаївської області та на кафедрі технології виробництва продукції тваринництва Миколаївського державного аграрного університету на свинях трьох порід: велика біла, внутрішньопородний тип породи дюрок „Степовий” вітчизняної селекції, ландрас датської селекції.

Продуктивні якості чистопородних і помісних свинок оцінювали з урахуванням розподілу на два класи маток за багатоплідністю (M^- і M^+) і два класи за живою масою у 2-місячному віці (M^- і M^+). До класів M^- входили тварини, що мали нижче середніх значення багатоплідності та живої маси у 2-місячному віці, а до класів M^+ відповідно вище середніх значень. Дослідження проведені за схемою повного трифакторного аналізу $3 \times 2 \times 2$ (три генотипи, два класи за багатоплідністю маток і два класи за живою масою у 2-місячному віці).

Для оцінки відгодівельних якостей молодняку різних генотипів сформували три групи із чистопородних і помісних свиней. Тварини, що входили до груп, були аналогами за віком і фізіологічним станом.

Умови годівлі та утримання були ідентичні для всіх груп тварин, відповідно до зоотехнічних норм з урахуванням віку, живої маси і фізіологічного стану. Тип годівлі – концентратний, з використанням кормів власного виробництва.

Результати досліджень. У результаті проведених досліджень встановлено, що максимальними показниками відгодівельних якостей характеризувалися помісі ВБ х ДУСС, середньодобовий приріст яких становив 612,2 г, а вік досягнення живої маси 100 кг 210,2 доби ($P < 0,001$). Близькі показники отримані на нащадках плідників породи ландрас (599,6 г і 213,22 доби). Помісні особини вірогідно відрізнялися від чистопородних свиней великої білої породи ($P < 0,001$).

Таблиця 1

Відгодівельні якості свинок різних генотипів

Поєднання порід	n, голів	Вік досягнення живої маси 100 кг, діб		Середньодобовий приріст, г	
		$X \pm S_x$	C_v	$X \pm S_x$	C_v
ВБ х ВБ	56	227,39±1,67	5,51	545,78±6,28	8,61
ВБ х ДУСС	55	210,22±1,42***	5,01	612,20±6,02***	7,29
ВБ х Л	65	213,22±1,49***	5,64	599,60±6,38***	8,58

Примітка: *** - $P < 0,001$

За відгодівельними якостями свинок, що походили з гнізд з різною багатоплідністю (табл.2), у межах груп кожного дослідного поєднання суттєвих відмінностей не виявлено.

Таблиця 2

Відгодівельні якості свинок з урахуванням походження з гнізд з різною багатоплідністю

Поєднання порід	Клас розподілу за багатоплідністю	n, голів	Вік досягнення живої маси 100 кг, діб	± до загальної середньої, %	Середньодобовий приріст, г	± до загальної середньої, %
ВБ х ВБ	М ⁻	28	227,71±1,94	+5,46	547,07±7,82	-7,39
	М ⁺	28	227,07±2,77	+5,16	544,50±9,97	-7,82
ВБ х ДУСС	М ⁻	33	209,00±1,60***	-3,22	613,73±7,21***	+3,90
	М ⁺	22	212,09±2,62***	-1,77	609,92±10,66***	+3,25
ВБ х Л	М ⁻	40	214,48±1,92***	-0,67	597,34±8,14***	+1,12
	М ⁺	25	211,20±2,36***	-2,19	603,22±10,45***	+2,12

Примітка: *** - $P < 0,001$

Порівняння аналогів класів М⁻ і М⁺ засвідчує, що середньодобовий приріст помісних свинок протягом вирощування від 30 до 100 кг був більшим, ніж їх чистопородних ровесниць великої білої породи: від +50,27 г класу М⁻ поєднання ВБ х Л до 66,66 г цього ж класу розподілу поєднання ВБ х ДУСС. Відповідно підвищення середньодобового приросту скоротило період досягнення живої маси 100 кг від -13,23 доби (клас М⁻ варіанту ВБ х Л) до -18,71 доби (клас М⁻ варіанту ВБ х ДУСС).

Відгодівельні якості двопородних свинок розглянутих груп (залежність від їх живої маси у 2 місяці) виділялися більш контрастною відмінністю за показниками середньодобового приросту та віку досягнення живої маси 100 кг як у межах кожного генотипу, так і серед різних генотипів у межах класів розподілу (табл. 3).

Таблиця 3

Відгодівельні якості свинок з урахуванням їх живої маси у 2-місячному віці

Поєднання порід	Клас розподілу за живою масою у 2 місяці	п, голів	Вік досягнення живої маси 100 кг, діб	± до загальної середньої, %	Середньодобовий приріст, г	± до загальної середньої, %
ВБ х ВБ	М ⁻	31	236,23±1,28	+9,40	515,10±4,15	-12,80
	М ⁺	25	216,44±1,68	+0,24	583,82±8,19	-1,16
ВБ х ДУСС	М ⁻	29	215,93±1,27***	0,00	594,51±5,99***	+0,65
	М ⁺	26	203,85±2,03***	-5,59	631,95±9,55***	+6,98
ВБ х Л	М ⁻	31	221,55±1,25***	+2,61	569,29±4,88***	-3,62
	М ⁺	34	205,62±1,81***	-4,77	627,23±9,10***	+6,19

Примітка: *** - P<0,001

Свинки з живою масою у 2-місячному віці нижче середнього значення (клас М⁻), незалежно від поєднання батьківських форм, мали нижчі показники середньодобового приросту і триваліший період відгодівлі до живої маси 100 кг. Найбільшою відмінністю цих показників вирізнялися чистопородні свинки великої білої породи (відповідно -68,72 г і +19,79 доби). Найменша різниця між тваринами різних класів розподілу була у поєднання ВБ х ДУСС – за середньодобовим приростом -37,44 г і за віком досягнення живої маси 100 кг +12,08 доби.

Серед свинок класів М⁻ високою енергією росту характеризувались тварини варіанту ВБ х ДУСС, перевага над чистопородними аналогами склала +79,41 г за середньодобовим приростом і -20,30 доби за тривалістю відгодівлі до живої маси 100 кг (P<0,001). Високовірогідно (P<0,001) перевищували чистопородних тварин і помісні свинки класу М⁺ варіанту ВБ х Л (+54,19 г; -14,68 доби).

Відмінність між генотипами класів М⁺ була дещо меншою – від +43,41 г (ВБ х Л) до +48,13 г (ВБ х ДУСС) за середньодобовим приростом і відповідно -10,82 і -12,59 доби за віком досягнення живої маси 100 кг – але в усіх випадках високовірогідною (P<0,001).

Таким чином, на підставі досліджень нами встановлено, що використання плідників породи дюррок вітчизняної селекції забезпечує вищий рівень відгодівельних якостей у помісей. Дослідженнями встановлено, що використання плідників спеціалізованих м'ясних порід на матках з багатоплідністю нижче середнього рівня сприяло більш високому прояву ефекту гетерозису, обумовленому значною генетичною диференціацією родинних форм.

Вивчення впливу материнських якостей маток різних поєднань з плідниками м'ясних генотипів на наступні відгодівельні якості потомства доцільне з практичної і теоретичної точки зору.

Оцінка рівня відгодівельних ознак свиней показала, що чистопородні тварини, незалежно від класів розподілу, мали нижчі показники середньодобового приросту і триваліший період відгодівлі до 100 кг.

Серед помісних аналогів виділялись свинки варіанту поєднання ВБ х ДУСС класів М⁺М⁺ з середньодобовим приростом 654,53 г і віком досягнення живої маси 100 кг – 198,86 доби. У той же час кращий варіант чистопородних свинок мав названі показники на рівні 593,87 г і 212,09 доби відповідно.

Висновки. 1. Встановлено, що висока багатоплідність у поєднанні з високою масою порослят у 2-місячному віці забезпечує максимальний рівень показників відгодівельних якостей потомства.

2. Серед всіх генотипів найкращі показники середньодобового приросту і віку досягнення живої маси 100 кг мали підсвинки поєднання класів М⁺М⁺. Тобто їх генетичний потенціал за даних умов був максимально реалізований.

3. З метою підвищення ефективності ведення галузі в регіональних програмах відтворення стада свиней доцільно використовувати як батьківську форму внутрішньопородний тип породи дюрок „Степовий”, що забезпечить раціональне використання наявного генофонду.

Література

1. Березовський Н.Д., Карасик Ю.М., Рибалко В.П. та ін. Селекційно-технологічна система виробництва свинини в Україні. – К., 1991. – 178с.
2. Герасимов В.И., Пронь Е.В. Использование гетерозиса в целях производства товарной свинины//В.И.Герасимов, Е.В.Пронь// Свиноводство. – 2000. – №2. – С.5-9.
3. Кабанов В.Д. Интенсивное производство свинины. – М., 2003. – 400с.
4. Рибалко В.П., Буркат В.П. Селекція та гібридизація у свинарстві. – К.: БМТ, 1996. – 144с.

Summary

Kalinichenko G., Koval O. FATTENING QUALITIES OF PURE BREED AND CROSS-BREED PIGS.

In the article are brought data in relation to the fattening qualities of animals of different genotypes. Differences are set in the indexes of fattening qualities of pigs depending on distribution after the level of polycarpousness of mothers and living mass of posterity in 2-monthly age.

Key words: *genotype, fattening qualities, level of polycarpousness.*

Рецензент - д.с.-г.н., проф., чл.-кор. НААНУ Кирилів Я.І.